

מראי מקומות- מנחות י"ז

מחשבתו בשעת הקטרת הקומץ מהני לענין הקטרת הלבונה.

הקומץ את המנחה

(ה) **לאכול כחצי זית וכו'- פרש"י**, דמה שצריך המשנה לשנות זה, אע"ג דכבר תנן דחושב בחצי זית כשר, לר"א איצטריך, סד"א דכמו דגזר ברישא, כן גזר בחצי זית, קמ"ל. אלא דהק' התוס' יו"ט, למ"ד דר"א מדאורייתא פליג ברישא מאי איכא למימר. ותי' דהא גופא, לומר דטעם ר"א אינו משום גזירה, דאי משום גזירה ה' גזר גם בסיפא, קמ"ל דמה דפליג ברישא הוא מעיקר הדין. והק' הטהרת הקודש, הא זה אינו מוכח דטעם דרישא אינו משום גזירה, ועדיף ה' לשנות דמי שאוכלו לוקה וכדו', וזה ודאי יהי' ראי' דמדאורייתא הוא. ולכן הוא תי' קו' התויו"ט באו"א, דהיינו דלמ"ד דטעם דר"א הוא מן התורה, ה"א דכיון דדרשי' ואם האכל יאכל דלשתי אכילות הכתוב מדבר, א"כ ה"א דאין צריך כזית, דשיעור אכילה הוא, וכבר דרשי' הא דואם האכל לדרשה אחרת, קמ"ל. והא דכ' רש"י דס"ד דגזר ברישא, גזר בסיפא, היינו משום דהי' ק' לרש"י לדעת מי דס"ל דגזירה הוא, למה צריך סיפא, הרי לא שייך טעם דדרשי' ואם האכל לדרשה אחרת, ולכן כ' דה"א דגזרי' גם בסיפא.

(ו) **דלא שנא כי מחשב בלשון אכילה למזבח ול"ש כי מחשב בלשון הקטרה למזבח- ע'** בחי' הגרי"ז דביאר דהקטרת מזבח נמי מקרי אכילה, וא"כ שפיר קאי מחשבת לשון אכילה לגבי הקטרת המזבח. אלא דנסתפק בהיכא דמחשב על אכילת המזבח בהקטרת האימורין חוץ מזמנו וחוץ ממקומו, האם תלוי זה בזמן אכילה ובמקום אכילה, או דלמא בזמן ובמקום הקטרה, ודייק מדברי הרמב"ם דתלוי בזמן ובמקום הקטרה, אע"פ דנקרא אכילה.

(ז) **השוחט את הזבח לשנות מדמו למחר, וכו'- ע' במקדש דוד (ל"ג, א', ד"ה ובחישב**

(א) **הקטרה מפגלת הקטרה- כ' החי' הרשב"א** דמה דאמרי' דהקטרה מפגלת הקטרה, זהו רק היכא דמקטיר הקומץ כדי להקטיר לבונה למחר. אבל אם חישב בהקטרת חצי קומץ להקטיר חציו האחר למחר, אי"ז כלום, ואפי' לר"מ דס"ל דמפגלין בחצי מתיר, דמ"מ צריך שיהי' עוסק בדבר שלם, ומה שהוא מקטיר חצי קומץ היום אי"ז נחשב דעוסק בדבר שלם, ולכן אי"ז פיגול, ורק בהקטיר הקומץ היום ע"מ להקטיר הלבונה למחר, דאף דחצי מתיר הוא, מ"מ הוי דבר שלם ושייך ב' פיגול.

(ב) **הקטרה מפגלת הקטרה- ע' בקרן אורה דכ' דלפי השיטות (והבאנו בדף ט"ז מרש"י) דרק בהקטרה שייך דין דחצי מתיר במנחות, כיון דבלבונה ליכא אלא הקטרה, א"ש מה שהגמ' נקט הקטרה. אבל לפי הרמב"ם, דס"ל דבכל עבודות שייך חצי מתיר במנחה, א"כ יש לעי' מ"ש הקטרה דנקט, ע"ש מש"כ בזה.**

(ג) **אף אנן נמי תנינא, שחט א' מן הכבשים וכו'- הק' הקרן אורה**, מהו ס"ד של הגמ' להביא ראי' מהא דשחט א' מן הכבשים, הא רבנן אמרי לעיל דקומץ להקטיר לבונה למחר הוי פיגול, דלא דמיא לכבשים דלא איקבע בחד מנא. ותי' דלעיל קושטא קאמרי' לפי מסקנא דהכא, אבל אינו מוכרח לומר סברא זו לעיל, ע"ש לביאורו.

(ד) **לימא הקטיר קומץ להקטיר לבונה ולאכול שירים למחר... דפשטא לי' מחשבה בכולה מנחה- פרש"י**, דהקטיר קומץ להקטיר לבונה או לאכול שירים למחר. והק' השפת אמת, מה בכך דחישב גם על השירים, הרי מה דחישב על הקומץ חצי מתיר הוא, ומה מהני מה דמחשב על הקטרת לבונה, הרי אין הקטרת מפגלת הקטרה, וע"ש מש"כ לפרש לולי דברי הראשונים, דחישב בשעת הקטרת הקומץ להקטיר הלבונה במחשבת אכילת שירים למחר, דזה הוי כמו מחשבין מעבודה לעבודה, כמי ששחט ע"מ לזרוק הדם שלא לשמה, דמהני מחשבתו, וא"כ י"ל דה"ה כאן,

באכילת) דכ' לחקור בהא דאמרי' דהשוחט זבח לשתות דמו למחר, מהו שיעור פיגול, האם צריך לחשוב שישתה רביעית מן הדם למחר, או דלמא סגי בהא דחושב לשתות כזית, דהא מצינו שיעור כזית גם בשיעורי משקים, כמו גבי נזיר וסיכה בשמן המשחה.

(ח) להניח מדמו למחר, ר' יהודה פוסל- ע' במקדש דוד (ל"ג, א', במאמר המוסגר ד"ה יש) שחקר בשי' ר' יהודה, האם מי ששחט ע"מ להניח, דהקרבן פסול, האם צריך עיבור צורה, או לא. דהיינו, דאם הוי כשאר פסולי מחשבה, א"כ נחשב כפסול בגוף הקרבן ואי"צ עיבור צורה. אבל גם י"ל דס"ל לר"י דהגדר של הפסול הוא דמחשבה כמעשה, ואם אם מניח דמו למחר, או הוציאו לחוץ, אז הדין הוא דהוי פסול בהדם וצריך עיבור צורה, וא"כ אולי גם המחשבה כן, ולא פושט (ובהערות שמועת חיים שם הביא דהאחייעזר (ב', כ"ט, ב') ס"ל דאינו טעון עיבור צורה).

(ט) וחכמים מכשירין- ע' היטב בקהלות יעקב (כ"ב) בביאור מח' ר"י ורבנן. וכ' שם דר"י דס"ל דלמדין דין זה דמחשבה כמעשה ממחשבת פיגול, דכמו דחידש התורה דאמרי' מחשבה כמעשה במחשבת חוץ לזמנו וחוץ למקומו, כן י"ל בכל שאר פסולים. ואע"פ דאף אם נעשה המעשה ממש לא נפסל הקרבן בזה, מ"מ אכתי שייך לומר דגדר הפסול הוא דהוי מחשבה כמעשה, רק דהיכא דעושה הפסול למעשה, הרי כבר נתכשר הקרבן, ושוב א"א לפוסלו, משא"כ היכא דהפסול נעשה ע"י מחשבה, הרי הוא כאילו עשה המעשה עכשיו, וא"כ שפיר שייך לפוסלו עכשיו ^[ויש לעי' לפי זה אם שייך חקירת המקדש הנ"ל, רצ"ע]. ומה דחולק רבנן על ר' יהודה, י"ל דס"ל דגדר של פסול דפיגול אינו משום דהוי מחשבה כמעשה, אלא שיש פסול מחודש של מחשבת אכילה וזריקה חוץ לזמנו או חוץ למקומו, או דלמא י"ל דס"ל דהגדר הוא דהוי מחשבה כמעשה, אלא דחידש התורה דדין זה דמחשבה כמעשה שייך רק במחשבת חוץ לזמנו וחוץ למקומו, ע"ש שמאריך בביאור צד זו.